

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ УКРНОІВІ
12.05.2026 № 124/2026

МІНЕКОНОМІКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОФІС
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙ»
(УКРНОІВІ)
АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА

вул. Дмитра Годзенка, 1, м. Київ, 01601, тел.: +380 44 209-27-06, +380 67 501-05-95
e-mail: office@nipo.gov.ua, <https://www.nipo.gov.ua>, кодзгідноз ЄДРПОУ: 44673629

Р І Ш Е Н Н Я

26 березня 2026 року

Колегія Апеляційної палати УКРНОІВІ, затверджена розпорядженням заступника голови Апеляційної палати Горбик Ю. А. від 07.01.2026 № Р-АП/6-26, у складі головуючого Кобця І. С. та членів колегії Чернецької Н. М., Паренчука К. О., за участю секретаря засідання Гостевої А. І., розглянула заперечення Стогнієнка Валентина Григоровича проти рішення УКРНОІВІ від 19.05.2023 № 8416/ЗА/23 про відмову в державній реєстрації винаходу «ІЗОЛЬОВАНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ» за заявкою № а 2022 03274.

Апелянт – Стогнієнко В. Г.
Представник УКРНОІВІ – відсутній.

Заперечення апелянта – Стогнієнка Валентина Григоровича (далі – апелянт), подано на підставі абзацу першого частини першої статті 24 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (далі – Закон), згідно з яким заявник має право оскаржити рішення за заявкою у судовому порядку або до Апеляційної палати протягом двох місяців від дати одержання рішення Національного органу інтелектуальної власності (далі – НОІВ) чи копій матеріалів, затребуваних відповідно до частини третьої статті 16 Закону.

Апелянт не погоджується з рішенням про відмову в державній реєстрації винаходу «ІЗОЛЬОВАНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ» за заявкою

№ а 2022 03274, прийнятим на тій підставі, що заявка не відповідає вимогам частини другої статті 6 та статті 12 Закону.

У запереченні апелянт звертає увагу на зауваження експертизи щодо відсутності у формулі винаходу конкретизації складу екосистеми та невизначеності, чи є така екосистема відкритою або закритою. Апелянт вважає такі зауваження некоректними, оскільки заявлений винахід стосується штучно створених екосистем, конкретний склад яких не може бути наперед визначений. Так само неможливо передбачити, буде ця штучно створена екосистема відкритою чи закритою.

Апелянт також зазначає, що ізольована система забезпечення є основою безперервного необмежено довгого кругообігу маси і енергії, що необхідно для функціонування кожної штучно створеної екосистеми в ізольованому просторі.

Також, на думку апелянта, для експерта не є очевидним зв'язок між лампочкою (електричне джерело світла для фотосинтезу), генератором (рециркулятор – прилад для перетворення теплової енергії в електричну) та акумулятором (накопичувач енергії). Більше того, експерт дійшов висновку, що «кожен із наведених засобів має своє конкретне призначення, для реалізації якого не потрібно участі інших засобів, а їх сукупність не реалізує спільного призначення».

Апелянт звертає увагу, що такий підхід є помилковим, оскільки в умовах ізольованої системи забезпечення функціонування лампочки без участі генератора чи акумулятора є неможливим, так само, як і функціонування генератора без лампочки чи акумулятора, а також акумулятора без лампочки чи генератора. Усі зазначені пристрої у взаємодії з іншими компонентами ізольованої системи забезпечують локальний кругообіг маси і енергії.

Апелянт також не погоджується з тим, що експерт не вважає теоретично необмежений час забезпечення функціонування штучних екосистем у умовах повної ізоляції технічним результатом, адже час автономної роботи також є технічним результатом.

Щодо детального технічного опису використовуваних пристроїв, апелянт зазначає, що з огляду на різноманітність їх конструкцій це могло б перетворити текст заявки на технічну енциклопедію, а посилання на інші заявки і патенти наведені для інформаційного ознайомлення і їх можливо видалити без шкоди для розуміння тексту опису винаходу.

Апелянт наголошує, що «ІЗОЛЬОВАНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ», попри її вдавану простоту, є продуктом інтелектуальної діяльності, має конкретне призначення та потенціал для позитивного впливу на розвиток відповідних технологій.

Враховуючи викладене, апелянт просить скасувати рішення УкрНОІВІ від 19.05.2023 № 8416/ЗА/23 про відмову в державній реєстрації винаходу «ІЗОЛЬОВАНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ» за заявкою № а 2022 03274 та призначити повторну формальну експертизу заявки.

За результатами формальної експертизи, проведеної з урахуванням змін (відкоригованої формули винаходу від 05.10.2022) і додаткових матеріалів (лист від 05.10.2022; відповідь на запит (№ 1782/ЗА/23 від 22.02.2023) від 13.04.2023), поданих апелянтом у відповідь на попередні висновки експертизи від 03.10.2022 № 17614/ЗА/22 та від 22.02.2023 № 1782/ЗА/23, встановлено, що заявка не відповідає вимогам частини другої статті 6 та статті 12 Закону.

Експертизою встановлено таке.

Відповідно до частини другої статті 6 Закону об'єктом винаходу може бути продукт (зокрема, «пристрій») або «процес» (спосіб). Інших об'єктів винаходу Законом не передбачено.

Водночас заявник у листі від 05.10.2022 зазначає, що заявлений об'єкт винаходу не є «пристроєм». З викладення первинного опису та первинної формули винаходу від 07.09.2022 заявлений об'єкт також не може бути віднесений до «процесу (способу)».

Відповідно до назви винаходу «Ізольована система забезпечення» та змісту матеріалів заявки (первинний опис винаходу та первинна формула винаходу від 07.09.2022), експертиза припускає, що заявлено об'єкт винаходу «продукт», зокрема систему як пристрій (система взаємодіючих пристроїв).

Водночас надані матеріали заявки не відповідають вимогам до об'єкта «пристрій», визначеним пунктами 10.1 та 10.3.2 Правил складання та подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 № 22 (далі – Правила складання).

У первинній формулі та первинному описі винаходу від 07.09.2022 зазначено, що система складається з певних технічних засобів (ізолююча оболонка, електричне джерело світла для фотосинтезу, рециркулятор – пристрій для конденсації води з повітря і перетворення теплової енергії в електричну, а також накопичувач енергії), однак ці засоби зазначені в узагальненому вигляді і не наведені ні їх конструктивні особливості, ні явні зв'язки між ними тощо.

Крім того, зазначені ознаки викладені так, що характеризують лише наявність різних окремих технічних засобів, які не перебувають у конструктивному єдинстві та функціональному взаємозв'язку, тобто не характеризуються наявністю зв'язків, що об'єднують ці елементи в єдину конструкцію для реалізації спільного призначення за рахунок спільної працездатності таких засобів. Кожен із наведених засобів має своє конкретне призначення, для реалізації якого не потрібно участі інших засобів, а їх сукупність не реалізує спільне призначення, а є простою сумою робочих функцій окремих засобів сукупності.

Виходячи з вищезазначеного, матеріали заявки у наданому викладенні не відповідають об'єкту винаходу «пристрій».

Посилання у первинному описі винаходу від 07.09.2022 для характеристики пристрою на попередні заявки та патент (зокрема, заявки № а202005407, № а202107104 та патент України № 112759) порушують вимогу

пункту 6.2.3 Правил складання, а саме: не допускається заміна розділу опису в цілому або його частини посиланням на інформаційне джерело, що містить необхідні відомості, навіть якщо це опис до раніше поданої заявки чи опис до охоронного документа.

Крім того, у відкоригованій формулі винаходу від 05.10.2022 наведено ознаку «... містить відкриту чи закриту екосистему з усіма її компонентами ...», яка викладена з порушенням вимоги пункту 7.1.2 Правил складання щодо ясності викладення формули винаходу, оскільки не зазначено, які саме компоненти входять до складу екосистеми, та не охарактеризовано, яка екосистема є відкритою чи закритою.

Наведені у листі від 05.10.2022 формулювання, які на думку заявника є технічним результатом, який може бути отриманий при здійсненні винаходу, а саме «... є отримання вперше ізольованої системи, в якій повністю автономно (в режимі повної ізоляції) забезпечується необмежено довге функціонування екосистеми (також це називають життя) в ізольованому просторі ...», «... здійснення якого є необхідним для колонізації космосу і зменшення антропогенного впливу на Землю» не є таким, оскільки не стосується виявлення нових властивостей або покращення жодної технічної властивості продуктів, а відтак не характеризує технічний результат винаходу в значенні пункту 6.6.3 Правил складання.

Відповідно до пункту 3.4.6 Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15.03.2002 № 197 (далі – Правила розгляду), якщо за результатами формальної експертизи встановлено, що заявлений винахід не відповідає вимогам частини другої статті 6 та статті 12 Закону, то заявнику надсилають рішення про відмову у видачі патенту на винахід.

На підставі висновку експертизи прийнято рішення УкрНОІВІ від 19.05.2023 № 8416/ЗА/23 про відмову в державній реєстрації винаходу «ІЗОЛЬОВАНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ» за заявкою № а 2022 03274.

Пунктом 1 глави 3 розділу II Регламенту Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності, затвердженого наказом Міністерства економіки України від 23.11.2023 № 17768 (далі – Регламент), встановлено, що розгляд заперечення по суті передбачає встановлення наявності або відсутності підстав для скасування рішення УкрНОІВІ щодо заявки, за якою подано заперечення, у межах мотивів, викладених у запереченні чи під час його розгляду, та на підставі зібраних у справі за запереченням матеріалів.

Відповідно до пунктів 11 і 12 глави 3 розділу II Регламенту колегія Апеляційної палати з метою з'ясування обставин, якими обґрунтовуються вимоги апелянта та які необхідно встановити для прийняття рішення, з'ясувала обставини, на які посилається апелянт як на підставу своїх вимог і заперечень, та перевірила їх доказами, що містилися у запереченні (від 05.06.2023 № Вх-12155-Е/2023) та матеріалах заявки № а 2022 03274.

Колегія Апеляційної палати вважає, що назва об'єкта та перелік технічних засобів у формулах (первинній формулі від 07.09.2022 та відкоригованій формулі від 05.10.2022) свідчать про систему взаємодіючих пристроїв, яка може вважатися продуктом, визначеним частиною другою статті 6 Закону.

Однак, колегія Апеляційної палати наголошує, що матеріали заявки на винахід мають відповідати вимогам статті 12 Закону та Правилам складання. Водночас об'єктом винаходу, правова охорона якому надається згідно із Законом, може бути продукт (пристрій, речовина тощо) або процес (спосіб) (частина друга статті 6 Закону).

Згідно із частиною восьмою статті 12 Закону та пунктом 7.1.2 Правил складання формула винаходу повинна виражати його суть, базуватися на описі і викладатися у визначеному порядку ясно і стисло.

Відповідно до пункту 2.3.1 Правил складання продукт як об'єкт технології – це матеріальний об'єкт як результат діяльності людини. Таким продуктом, зокрема, є пристрій, механізм, система (комплекс) взаємодіючих пристроїв, споруда, виріб, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини та інших біологічних матеріалів, у тому числі трансгенна рослина і тварина.

Згідно з пунктом 10.1 Правил складання для характеристики об'єкта винаходу «пристрій» використовують, зокрема, такі ознаки: наявність конструктивних елементів та зв'язків між ними; взаємне розташування елементів; форму виконання елементів або пристрою в цілому; форму виконання зв'язків між елементами; параметри та інші характеристики елементів та їх взаємозв'язок; матеріал, з якого виготовлено елемент (елементи) або пристрій в цілому, середовище, що виконує функцію елемента, та інші характеристики.

Відповідно до пункту 10.3.2 Правил складання для усунення невизначеності при характеристиці пристрою у формулі винаходу сукупність його ознак повинна вказувати не лише на наявність елементів, а й на зв'язки між ними і/або їхнє взаємне розташування.

Колегія зазначає, що об'єктом винаходу є продукт у вигляді системи взаємодіючих пристроїв, і тому заявка задовольняє частину другу статті 6 Закону.

Разом з тим сама по собі належність заявленого рішення до виду об'єктів, які можуть одержувати правову охорону, не означає, що подані матеріали відповідають вимогам до розкриття і формулювання винаходу. Частина сьома і восьма статті 12 Закону вимагають, щоб опис давав фахівцю достатнє та зрозуміле розкриття суті, а формула виражала суть винаходу, спиралася на опис і була сформульована ясно та стисло. Ці приписи конкретизуються пунктами 6.8.1, 7.1.2, 7.1.3, 7.1.5, 10.1 і 10.3.2 Правил складання.

Однак відкоригована формула винаходу від 05.10.2022 викладена неясно і суть винаходу не розкрита ні у первинному описі від 07.09.2022, ні у додаткових матеріалах (лист від 05.10.2022; відповідь на запит (№ 1782/ЗА/23

від 22.02.2023) від 13.04.2023) настільки ясно і повно, щоб його зміг здійснити фахівець у зазначеній галузі (частини сьома та восьма статті 12 Закону).

Первинна формула від 07.09.2022 заявки містила невизначене формулювання про те, що система «може містити» споруди, ґрунт, воду, повітря, енергію, біомасу та інші компоненти, а також містила посилання на інші заявки і патент для характеристики рециркулятора та накопичувача енергії. Відкоригована формула від 05.10.2022 вже не містила частину цих посилань, однак зберегла високий рівень функціонального узагальнення та містила ознаку про «відкриту чи закриту екосистему з усіма її компонентами», без розкриття, які саме компоненти є істотними для заявленої системи, якими ознаками вони характеризуються і як співвідносяться з конструкцією системи в умовах повної ізоляції. За такого викладу відкоригована формула від 05.10.2022 не забезпечує ані достатньої ідентифікації ознак фахівцем, ані виділення сукупності суттєвих ознак, достатніх для досягнення заявленого технічного результату.

У листі від 05.10.2022 та відкоригованій формулі від 05.10.2022 наведено лише загальний перелік елементів – ізолююча оболонка, електричне джерело світла для фотосинтезу, рециркулятор і накопичувач енергії. Але для об'єкта «пристрій» або «система» Правила складання вимагають показати не тільки самі елементи, а й їхні зв'язки, взаємне розташування, параметри та інші характеристики. Крім того, для усунення невизначеності сукупність ознак у формулі має вказувати не лише на елементи, а й на зв'язки між ними та/або їхнє взаємне розташування (пункт 10.3.2 Правил складання). Відкоригована формула від 05.10.2022 та лист від 05.10.2022 такого розкриття не містять, оскільки не містять конкретні відомості про конфігурацію енергетичного контуру, матеріальний баланс, режими роботи, спосіб рециркуляції речовини й енергії, стартові та граничні умови функціонування системи, а також про те, яким саме чином перелічені елементи утворюють єдину працездатну конструкцію.

Довід апелянта про те, що лампочка, рециркулятор/генератор і накопичувач енергії в ізольованій системі є взаємозалежними, колегія врахувала, проте не вважає його достатнім для спростування висновків експертизи. Саме по собі твердження про функціональну потребу одного елемента в іншому ще не замінює належного розкриття технічного рішення у формулі та описі. Для дотримання вимог статті 12 Закону і пунктів 6.8.1, 7.1.2, 7.1.3, 7.1.5, 10.1 і 10.3.2 Правил складання заявка повинна містити не абстрактне твердження про взаємозв'язок, а технічно визначену сукупність ознак, яка дозволяє фахівцю однозначно зрозуміти конфігурацію системи і здійснити її без творчого доопрацювання.

Колегія також погоджується з тим, що прості посилання у первинному описі винаходу від 07.09.2022 на раніше подані заявки та патент України не можуть замінити власне розкриття суті винаходу. Пункт 6.2.3 Правил складання забороняє підміняти розділ опису або його частину посиланням на інше інформаційне джерело. Тому, навіть якщо зазначені посилання мали довідковий

характер, вони не усувають недоліки опису і не забезпечують самодостатності матеріалів заявки.

Щодо технічного результату, колегія не погоджується з надто вузьким формулюванням експертизи в тій частині, де технічний результат фактично зводився лише до виявлення нових властивостей або поліпшення відомих характеристик. Пункт 6.6.3 Правил складання прямо допускає, що технічний результат може полягати і в одержанні технічних засобів певного призначення вперше.

Отже, саме по собі посилення заявника на створення ізольованої системи певного призначення не може бути відхилене лише з тієї причини, що він не описує «поліпшення» відомої властивості.

Водночас із матеріалів заявки, відкоригованої формули винаходу від 05.10.2022 і додаткових матеріалів (лист від 05.10.2022; відповідь на запит (№ 1782/ЗА/23 від 22.02.2023) від 13.04.2023) не вбачається, що заявлений технічний результат у вигляді необмежено довгого автономного функціонування екосистеми у режимі повної ізоляції належним чином підтверджений саме тією сукупністю ознак, яку заявник фактично розкрив. У листі від 05.10.2022 відсутні дані, які дозволили б перевірити причинний зв'язок між ознаками відкоригованої формули від 05.10.2022 і досягненням такого технічного результату: не надано відомостей про стабільність ресурсних циклів, межі системи, режими компенсації втрат, енергетичний та матеріальний баланс, часові параметри, способи запуску й підтримання системи. Тому недолік полягає не в тому, що заявлений технічний результат не може бути технічним, а в тому, що в цій заявці він не розкритий і не підтверджений таким чином, щоб фахівець міг його відтворити (відповідно до п.6.6.3 Правил).

Довід апелянта про те, що детальний опис елементів перетворив би заявку на «енциклопедію», не може бути прийнятий. Закон і Правила складання не вимагають енциклопедичної повноти, але вимагають достатнього розкриття саме тих ознак, зв'язків і параметрів, без яких фахівець не зможе здійснити заявлене технічне рішення. Крім того, у листі від 05.10.2022 заявник одночасно зазначає, що ізольована система забезпечення «не є пристрій», а описи лампочки, генератора і акумулятора «не є частиною опису», це лише підсилює внутрішню неузгодженість матеріалів заявки й підтверджує, що суть винаходу розкрита неналежно.

Клопотання апелянта про призначення повторної формальної експертизи колегія відхиляє. За пунктом 3 розділу VII Регламенту повернення заявки на експертизу є одним із можливих наслідків задоволення заперечення, зокрема у разі встановлення інших підстав для відмови або порушення порядку проведення експертизи заявки. У цій справі колегія не встановила таких порушень процедури формальної експертизи, які самі по собі зумовлювали б повернення заявки на повторний розгляд; навпаки, матеріали справи містять два попередні висновки експертизи від 03.10.2022 № 17614/ЗА/22 та від 22.02.2023 № 1782/ЗА/23, відкориговану формулу винаходу від 05.10.2022,

лист від 05.10.2022 та відповідь на запит (№ 1782/ЗА/23 від 22.02.2023) від 13.04.2023, чого достатньо для прийняття рішення Апеляційною палатою.

Отже, доводи заперечення не спростовують встановленої невідповідності матеріалів заявки вимогам частин сьомої та восьмої статті 12 Закону, пунктів 6.6.3, 6.8.1, 7.1.2, 7.1.3, 7.1.5, 10.1, 10.3.2 Правил складання, а також пункту 6.2.3 Правил складання в частині недопустимості заміни опису посиланнями на інші джерела.

За результатами розгляду заперечення, на підставі Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», керуючись Регламентом Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності, затвердженим наказом Міністерства економіки України від 23.11.2023 № 17768, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 04.01.2024 за № 21/41366, колегія Апеляційної палати

в и р і ш и л а:

1. У задоволенні заперечення Стогнієнка Валентина Григоровича проти рішення УКРНОІВІ від 19.05.2023 № 8416/ЗА/23 за заявкою № а 2022 03274 відмовити повністю.

2. Рішення УКРНОІВІ від 19.05.2023 № 8416/ЗА/23 про відмову в державній реєстрації винаходу «ІЗОЛЬОВАНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ» за заявкою № а 2022 03274 залишити чинним.

Рішення Апеляційної палати набирає чинності з дати його затвердження наказом Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» та може бути оскаржено в судовому порядку протягом двох місяців від дати його одержання.

Головуючий колегії
Члени колегії

І. С. Кобець
Н. М. Чернецька
І. В. Паренчук

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/50-26 від 12.05.2026
КЕП (Підписання проєкту):
Кобець І. С. 11.05.2026 19:13
04AF212836405D990400
000098493D00F88EED00

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/50-26 від 12.05.2026
КЕП (Підписання проєкту):
Паренчук І. В. 11.05.2026 16:26
04AF212836405D990400
00000F5B3D008707EE00

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/50-26 від 12.05.2026
КЕП (Підписання проєкту):
Чернецька Н. М. 11.05.2026
14:40
04AF212836405D990400
00003A4C3D00909FED00